

Πολλαπλασιάζοντας τις ώρες της Ε2Γ

Η αξιοποίηση της προσέγγισης CLIL στη διδασκαλία της ελληνικής ως
δεύτερης γλώσσας

Αντωνία Κουρουσίδου

- **Γιατί χρειάζεται να ξανασκεφτούμε το πώς διδάσκουμε στη γενική τάξη;**
- **Μια πρώτη γνωριμία με την προσέγγιση CLIL :**
  - η δομή ενός μαθήματος με βάση την προσέγγιση CLIL
  - ποιες τεχνικές διδασκαλίας περιλαμβάνει η προσέγγιση CLIL
  - ποιες ιδιαίτερες εκπαιδευτικές και γλωσσοδιδακτικές ανάγκες των ΜΜΕΒ εξυπηρετεί η προσέγγιση CLIL
- **Τι έχουν να κερδίσουν οι μαθητές/τριες με μητρική γλώσσα την ελληνική από την προσέγγιση CLIL;**

Πώς μοιάζει μια σύγχρονη γενική τάξη;

Μαθητές/Μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία

Ευχέρεια στη χρήση της γλώσσας για καθημερινές επικοινωνιακές περιστάσεις

Ωστόσο...

Δυσκολίες και ελλείψεις στη χρήση εξειδικευμένου λεξιλογίου και πιο σύνθετης γλώσσας

Γλωσσική Τομή ΑΠ της Ε2Γ και ΑΠ των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων

Η διδασκαλία της Ε2Γ καλύπτει μόνο ένα πολύ μικρό μέρος της γλώσσας που απαιτείται για να μπορέσουν οι ΜΜΕΒ να αποκτήσουν πρόσβαση στο ΑΠ των υπόλοιπων μαθημάτων.

Στη γενική τάξη και εφόσον οι μαθητές/μαθήτριες έχουν αναπτύξει τις Βασικές Διαπροσωπικές Επικοινωνιακές Δεξιότητες, αυτό που περισσότερο έχουν ανάγκη είναι **τρόπους πρόσβασης στα κείμενα των σχολικών βιβλίων** και **εξάσκηση στο ακαδημαϊκό λεξιλόγιο** που περιλαμβάνεται σ' αυτά.

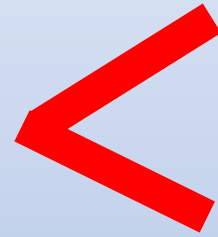
Ζάγκα, 2005

Πώς θα στηρίξω τους/τις ΜΜΕΒ στη γενική τάξη ώστε να έχουν πρόσβαση στο ΑΠ των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων;

Ώρες διδασκαλίας σε εβδομαδιαία βάση

Διδασκαλία της
Ε2Γ

Διδασκαλία των
υπόλοιπων
γνωστικών
αντικειμένων

Τι είναι η προσέγγιση CLIL ;

CLIL

Content and **L**anguage
Integrated **L**earning.

Η διδασκαλία ενός
γνωστικού
αντικειμένου με την
παράλληλη
διδασκαλία γλώσσας

Οργάνωση ενός μαθήματος CLIL

**Στόχοι
περιεχομένου**

**Γλωσσικοί
στόχοι**

Πώς οργανώνω ένα μάθημα CLIL;

1. Θέτω τους στόχους του μαθήματος: **περιεχομένου** και **γλώσσας**

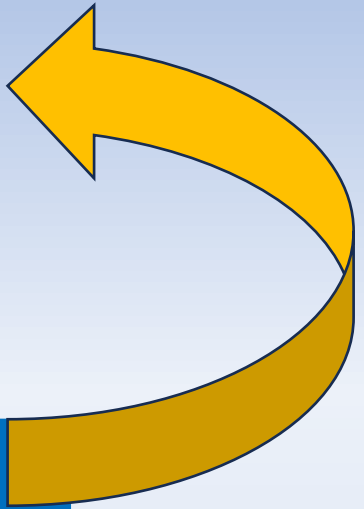
ΠΡΟΣΟΧΗ: γλώσσα της μάθησης και γλώσσα για τη μάθηση

2. Σχεδιάζω τις δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων

3. Προσδιορίζω τις γλωσσικές απαιτήσεις που προκύπτουν από τις δραστηριότητες

4. Επιλέγω τα στηρίγματα που θα χρειαστούν οι μαθητές μου (γλωσσικά, οπτικά, ακουστικά, κτλ)

5. Αξιολογώ την επίτευξη των στόχων (περιεχομένου-γλωσσικών)

- **Γλώσσα της μάθησης:** Είναι η γλώσσα που χρειάζονται οι μαθητές για να αποκτήσουν πρόσβαση στις **βασικές έννοιες** και **δεξιότητες** του μαθήματος. Η γλώσσα της μάθησης είναι ειδική για κάθε γνωστικό αντικείμενο, π.χ. το λεξιλόγιο που σχετίζεται άμεσα με το μάθημά μας.
- **Γλώσσα για τη μάθηση:** είναι η γλώσσα που χρειάζονται οι μαθητές ΜΜΕΒ για μπορέσουν να **λειτουργήσουν μέσα στο περιβάλλον της γενικής τάξης**: π.χ. η γλώσσα που θα χρειαστούν για να εργαστούν σε ζευγάρια, να υποβάλουν ερωτήσεις, να κάνουν προβλέψεις, κτλ.
- Η **γλώσσα της μάθησης** και η **γλώσσα για τη μάθηση** είναι **προβλέψιμες** και πρέπει να **προγραμματίζονται**.

Coyle, Hood and Marsh, 2010

1^ο παράδειγμα

Γ' τάξη: Τάξη που αποτελείται κυρίως από φυσικούς ομιλητές και μικρό αριθμό ΜΜΕΒ με επίπεδο γλωσσομάθειας Α2

Γνωστικό αντικείμενο: Αγωγή Υγείας

Θεματική ενότητα: Ανάπτυξη ασφαλούς και υγιεινού τρόπου ζωής: 2.2 Φαγητό και Υγεία

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θέτω τους στόχους του μαθήματος

ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- Να αντιλαμβάνονται τη συμβολή της διατροφής στην υγεία του ανθρώπου
- Να γνωρίσουν τις ομάδες τροφών και να αναφέρουν τρόφιμα από την κάθε ομάδα
- Να γνωρίσουν την πυραμίδα διατροφής και να μπορούν να φτιάξουν ένα ισορροπημένο γεύμα με βάση αυτή
- Να κατανοούν κείμενα σχετικά με το φαγητό και τα τρόφιμα
- Να δίνουν εντολές/οδηγίες και συμβουλές σχετικά με τη διατροφή

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γλώσσα της μάθησης

- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν το σχετικό λεξιλόγιο για την υγιεινή διατροφή

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Προ-διδασκαλία νέων λέξεων-εννοιών:

- Εικονογραφημένο λεξιλόγιο μαθήματος για εξοικείωση με τις νέες λέξεις

➤ στήριγμα /υπόμνημα στο θρανίο

Γλώσσα της μάθησης

Ας δούμε

λίπος

αλλαντικά

υγιεινή διατροφή

κανέλα

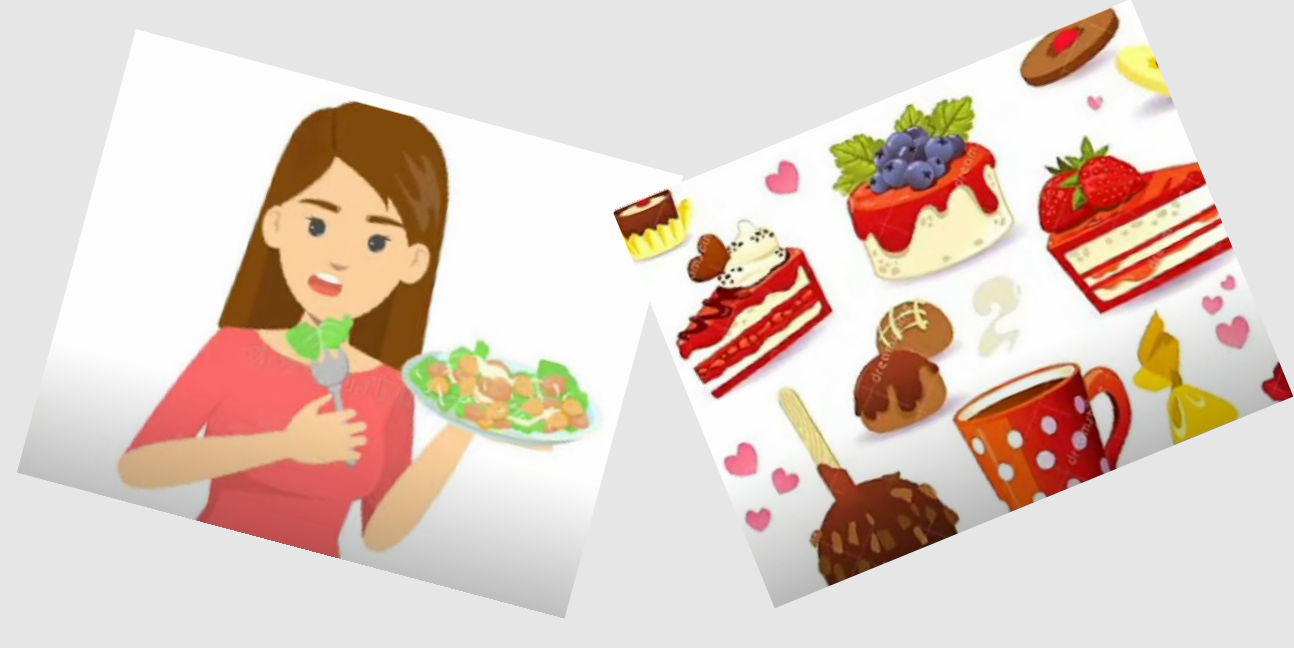
Επιλέγω τα στηρίγματα που θα χρειαστούν οι μαθητές/μαθήτριάς μου

• Ακρόαση τραγουδιού

(Δίνουμε πάντα χρόνο στα παιδιά να διαβάζουν από πριν την οδηγία και να μελετήσουν...

➤ Ακρόαση για 2^η

- **Ιδεοθύελλα γύρω από την «Υγιεινή Διατροφή»** -ΠΠΛ (επαναφορά προϋπάρχουσας γνώσης) Σημείωση λέξεων/φράσεων στον πίνακα

Σχεδιάζω τις δραστηριότητες για επίτευξη των στόχων

Όνομα: _____ Τάξη: _____

1. Ακούω το τραγούδι και σημειώνω **V** στις τροφές που λέμε **Ναι** και **X** σε αυτές που λέμε **Όχι**:

			ΕΛΙΕΣ 	
Σαλάτες 			Πατατάκια 	
Μέλι 			Γάλα 	
Κρουασάν 			Ελαιόλαδο 	
Αναψυκτικά 			Φρούτα 	
Καραμέλες 			Σοκολάτες 	
Αλλαντικά 			Μακαρόνια 	
Τυρί 			Λίπος 	
Γλυκά 			Μαρούλια 	

Κόβουμε τις πιο κάτω εικόνες και τις χωρίζουμε σε υγιεινές και ανθυγιεινές τροφές.

- Συνεργατική δραστηριότητα για διαχωρισμό των τροφών σε υγιεινές και ανθυγιεινές - ΠΠΛ

- Προβολή παρουσίασης για τις Ομάδες τροφών

(Παρουσίαση από το εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης)

- Τοποθέτηση καρτελών με ονόματα τροφών στον πίνακα μαζί με την αντίστοιχη εικόνα.
- Συζήτηση για την αγαπημένη τους ομάδα τροφών -ΠΠΛ
- Αναφορά στην ονομασία των τροφών στη μητρική τους γλώσσα – σύγκριση.
- *Στηρίγματα-φράσεις*

Επιλέγω τα στηρίγματα που θα χρειαστούν οι μαθητές/μαθήτριάς μου

Μου αρέσει....

Προτιμώ.....

Η αγαπημένη μου ομάδα τροφών είναι...

- **Κείμενο για την υγιεινή διατροφή- ΚΓΛ**

(Κείμενο στο επίπεδο ελληνομάθειας των παιδιών: άσκηση Σ/Λ)

- Προφορική επεξεργασία -ΠΠΛ:

➤ Ποιες συμβουλές υγιεινής διατροφής δίνει η κυρία Ανδρέου; (Εντοπισμός των φράσεων με τις οποίες δίνουμε **συμβουλές**)

Γλώσσα για τη μάθηση

Συμβουλές για υγιεινή διατροφή

Δημοσιογράφος: Καλημέρα φίλες και φίλοι. Σήμερα η κυρία Ανδρέου θα μας δώσει συμβουλές υγιεινής διατροφής.

Κυρία Ανδρέου: Σας ευχαριστώ πολύ που με καλέσατε. Είναι αληθεια ότι **πρέπει να τρώμε** σωστά για να έχουμε υγεία. Καθημερινά **πρέπει να τρώμε** τροφές όπως ψωμί, δημητριακά, ζυμαρικά ή ρύζι. **Πρέπει ακόμη να τρώμε** καθημερινά όσπρια, γαλακτοκομικά, ξηρούς καρπούς, φρούτα και λαχανικά. Δυο με τρεις φορές την εβδομάδα **μπορούμε να τρώμε** αυγό, κοτόπουλο, ψάρι ή γλυκό. Όταν διψούμε πρέπει να πίνουμε νερό ή φρέσκους χυμούς και όχι αναψυκτικά.

Δημοσιογράφος: Πολύ ωραία, κυρία Ανδρέου. Μπορείτε να μας πείτε μια συνταγή για ένα υγιεινό επιδόρπιο;

Κυρία Ανδρέου: Ναι, βέβαια. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τροφές που υπάρχουν στο ψυγείο μας για να κάνουμε υγιεινά επιδόρπια. **Πάρτε** δυο μήλα και 1 μπανάνα. **Κόψτε** τα φρούτα σε μικρά κομμάτια. **Βάλτε** τα μήλα σε ένα κατσαρολάκι και **βράστε** τα για 15 λεπτά. **Προσθέστε** την μπανάνα και μια κουταλιά μέλι και **ανακατέψτε** καλά. **Προσθέστε** λίγη κανέλα και λίγα καρύδια.

Δημοσιογράφος: Κυρία Ανδρέου, σας ευχαριστούμε πολύ.

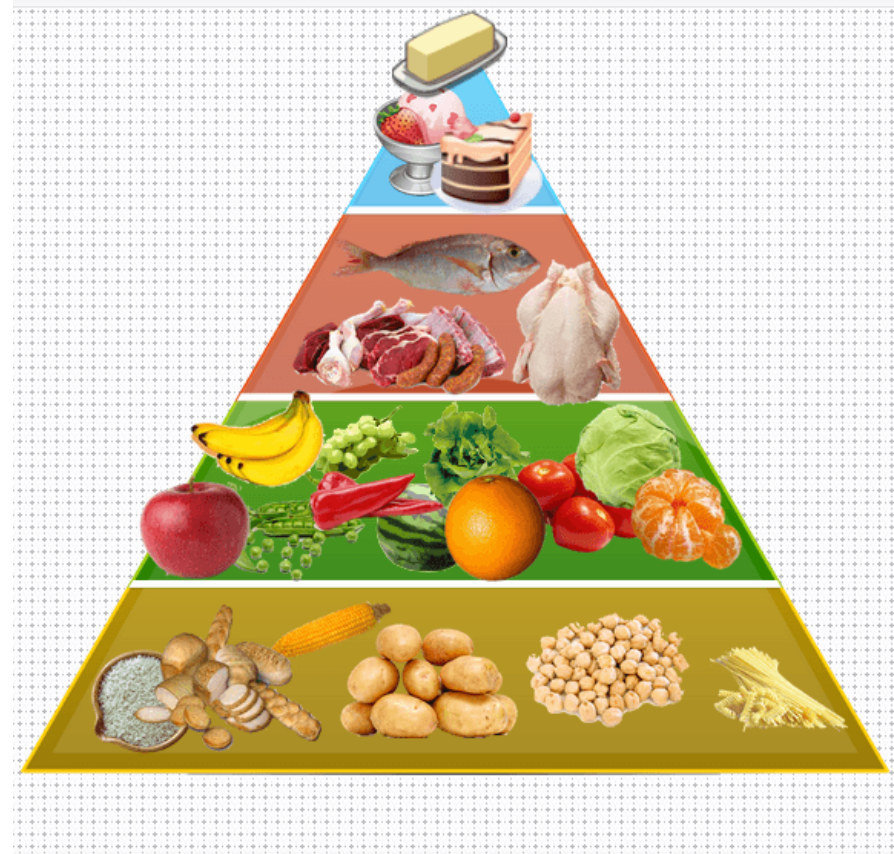
1. Γράφω Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος) στις πιο κάτω προτάσεις:

- Η κυρία Ανδρέου μιλά για την υγιεινή διατροφή. _____
- Μπορούμε να τρώμε γλυκά καθημερινά. _____
- Πρέπει να τρώμε καθημερινά φρούτα και λαχανικά. _____
- Όταν διψούμε είναι καλύτερα να πίνουμε αναψυκτικά. _____
- Το επιδόρπιο της κυρίας Ανδρέου έχει μήλα και φράουλες. _____
- Προσθέτουμε ζάχαρη στο επιδόρπιο. _____

- Προβολή παρουσίασης και βίντεο για την πυραμίδα της διατροφής (Εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος Αγωγής Υγείας Δημοτικής Εκπαίδευσης)
- Συζήτηση για τις ομάδες των τροφών - ΠΠΛ: σημασία της θέσης τους στην πυραμίδα, συχνότητα κατανάλωσής τους καθώς και το πόσο σημαντικό είναι να συμπεριλαμβάνουμε τροφές από όλες τις ομάδες στη διατροφή μας
- Έμμεση διδασκαλία συνοπτικής υποτακτικής: *γλωσσικά στηρίγματα στον πίνακα-λέξεις/φράσεις*

Γλώσσα για τη μάθηση

Πρέπει να ...

Μπορούμε να...

Είναι καλό να....

Δεν πρέπει να ...

- Παιχνίδι «Ο Γιάννης λέει» - ΚΠΛ (Υπενθύμιση της προστακτικής των ρημάτων: εντολές-οδηγίες)
- Εντοπισμός των ρημάτων που βρίσκονται στην προστακτική στο κείμενο: **προσθέστε, κόψετε, βάλτε, ανακατέψτε, πάρτε, βράστε** - ΚΓΛ
- Δραστηριότητα: «Βρες το ζευγάρι σου» - ΠΠΛ (Σχηματισμός προτάσεων στην προστακτική-δυνατότητα διαφοροποίησης)

Γλώσσα για τη μάθηση

Επιλέγω τα στηρίγματα που θα χρειαστούν οι μαθητές/μαθήτριάς μου

• Φύλλο εργασίας «Συνταγή για υγιεινό επιδόρπιο» - ΠΓΛ

➤ Χρήση βοηθητικού πίνακα για μετατροπή των ρημάτων στην προστακτική

Επιλέγω τα στηρίγματα που θα χρειαστούν οι μαθητές/μαθήτριές μου

Χρησιμοποιήστε τον πιο κάτω πίνακα για να συμπληρώσετε τις λέξεις που είναι λάθος στη συνταγή

Εγώ	Εσύ	Εσείς
κόβω	κόψε	κόψετε
προσθέτω	πρόσθεσε	προσθέστε
ανακατεύω	ανακάτειψε	ανακατέψτε
βάζω	βάλε	βάλτε
φτιάχνω	φτιάξε	φτιάξτε
ζεσταίνω	ζέστανε	ζεστάνετε
ψήνω	ψήσε	ψήστε
πετάω	πέταξε	πετάξτε
σερβίρω	σέρβιρε	σερβίρετε
πλένω	πλύνε	πλύνετε
μοιράζω	μοίρασε	μοιράστε
στολίζω	στόλισε	στολίστε

Συνταγή για υγιεινό επιδόρπιο

Όνομα : _____

Τάξη: _____

Υλικά:

1 μικρό γιαούρτι

μισό ποτήρι δημητριακά

Λίγα κομμένα φρούτα

Μισό ποτήρι αμύγδαλα

1 κουταλιά μέλι

Πηγή εικόνων: <https://www.freepik.com/>

Εκτέλεση:

(Πλένω) Πλύνετε τα φρούτα και (κόβω) _____ τα σε μικρά κομματάκια.
 (Βάζω) _____ τα στο ψυγείο μέχρι να παγώσουν καλά. (Ρίχνω) _____ στο μίξερ τα φρούτα και το μέλι και (ανακατεύω) _____ τα καλά. Σε ένα μπολ (ρίχνω) _____ το γιαούρτι και (προσθέτω) _____ τα φρούτα με το μέλι. (Μοιράζω) _____ τα σε μικρά μπολάκια και (στολίζω) _____ τα με τα αμύγδαλα. (Βάζω) _____ τα μπολάκια στο ψυγείο για 20 λεπτά για να τα (σερβίρω) _____ παγωμένα.

Γλώσσα για τη μάθηση

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Θέτω τους στόχους του μαθήματος

ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- Να αντιλαμβάνονται τη συμβολή της διατροφής στην υγεία του ανθρώπου
- Να γνωρίσουν τις ομάδες τροφών και να αναφέρουν τρόφιμα από την κάθε ομάδα
- Να γνωρίσουν την πυραμίδα διατροφής και να μπορούν να φτιάξουν ένα ισορροπημένο γεύμα με βάση αυτή
- Να κατανοούν και να παράγουν κείμενα σχετικά με το φαγητό και τα τρόφιμα
- Να δίνουν εντολές/οδηγίες και συμβουλές σχετικά με τη διατροφή

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γλώσσα της μάθησης

- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν το σχετικό λεξιλόγιο για την υγιεινή διατροφή

- Να σχηματίζουν τη συνοπτική προστακτική και υποτακτική ρημάτων, όπως *σερβίρω, φτιάχνω, πετάω, βάζω, ζεσταίνω, προσιθέτω, μίνω, ανακατεύω,*

Γλώσσα για τη μάθηση

Πώς οργανώνω ένα μάθημα CLIL;

1. Θέτω τους στόχους του μαθήματος: **περιεχομένου** και **γλώσσας**

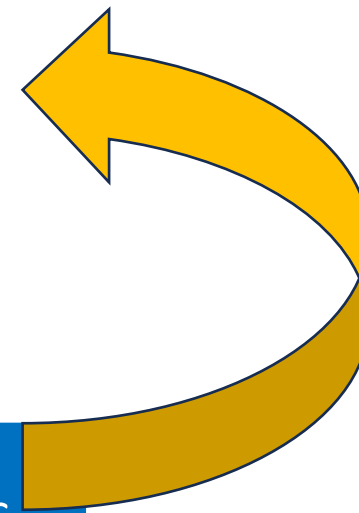
ΠΡΟΣΟΧΗ: γλώσσα της μάθησης και γλώσσα για τη μάθηση

2. Σχεδιάζω τις δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων

3. Προσδιορίζω τις γλωσσικές απαιτήσεις που προκύπτουν από τις δραστηριότητες

4. Επιλέγω τα στηρίγματα που θα χρειαστούν οι μαθητές μου (γλωσσικά, οπτικά, ακουστικά, κτλ)

5. Αξιολογώ την επίτευξη των στόχων (περιεχομένου-γλωσσικών)

Αρχές της προσέγγισης CLIL

Τα 5C's της προσέγγισης CLIL:

1. **Content** (Περιεχόμενο): Αναφέρεται στο περιεχόμενο του μαθήματος που διδάσκεται στη δεύτερη γλώσσα.

2. **Communication** (Επικοινωνία): Εστιάζει στη χρήση της γλώσσας για επικοινωνία και αλληλεπίδραση στο πλαίσιο της μάθησης του περιεχομένου.

3. **Cognition** (Γνωστική Διαδικασία): Αναπτύσσει τις γνωστικές ικανότητες των μαθητών μέσω της εξερεύνησης του περιεχομένου στη δεύτερη γλώσσα.

4. **Culture** (Πολιτισμός): Ενσωματώνει τα πολιτιστικά στοιχεία της γλώσσας και του περιεχομένου που διδάσκεται.

5. **Community** (Κοινότητα): Δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν τη γλώσσα για πρακτικές καθημερινές καταστάσεις.

Πώς μεταφράζονται σε τεχνικές διδασκαλίας στην τάξη:

- Ευκαιρίες **γλωσσικής εξάσκησης στο πλαίσιο του περιεχομένου** που μελετάται.
- Ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε **δραστηριότητες** που απαιτούν τη **χρήση της γλώσσας** για να ολοκληρώσουν μια ουσιαστική εργασία που σχετίζεται με το θέμα του περιεχομένου.
- Δραστηριότητες που είναι απαιτητικές αλλά εφικτές και ενθαρρύνουν τη **συνεργασία** και την **αλληλεπίδραση** μεταξύ των μαθητών στη γλώσσα-στόχο.
- Παροχή **υποστήριξης** για **γλωσσική εξομάλυνση**.
- Χρήση ποικίλων **μέσων** και **εργαλείων τεχνολογίας** για εμπλουτισμό της διαδικασίας μάθησης.
- Αξιολόγηση τόσο της **γνώσης του περιεχομένου** όσο και της **γλωσσικής επάρκειας**.

2^ο παράδειγμα

Γ' τάξη: Η πλειοψηφία της τάξης αποτελείται από ΜΜΕΒ με επίπεδο γλωσσομάθειας A1+ - A2

Γνωστικό αντικείμενο: Γεωγραφία

Ενότητα Γ5: Ο καιρός της Κύπρου

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- Να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα στοιχεία του καιρού (*ήλιος-σύνεφα, άνεμος, βροχή, θερμοκρασία-άνεση*)
- Να μπορούν να περιγράψουν τον καιρό σε σχέση με τον ήλιο και τα σύννεφα (*ηλιοφάνεια*).

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γλώσσα της μάθησης

- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο του μαθήματος: *καιρός, αίθριος καιρός, μερικώς συννεφιασμένος, συννεφιασμένος, ηλιοφάνεια*

➤ Δημιουργία και προβολή ενός **wordcloud - συννεφόλεξου** (<https://www.wordclouds.com/>) με λέξεις που σχετίζονται με τον καιρό (ζέστη, κρύο, θερμοκρασία, σύννεφα, βροχή, άνεμος, ήλιος).

• Αφού το παρατηρήσουν προσεκτικά, καλούνται να πουν **ποιες λέξεις** διακρίνουν και στη συνέχεια να **μαντέψουν το θέμα του μαθήματος:**

«**Ο καιρός**» -ΠΠΛ

✓ **Στηρίγματα στον πίνακα: Νομίζω ότι.., Πιστεύω ότι.., Η γνώμη μου είναι ότι.., κτλ.**

Χρήση τεχνολογίας

Θερμοκρασία

- Ερώτημα:

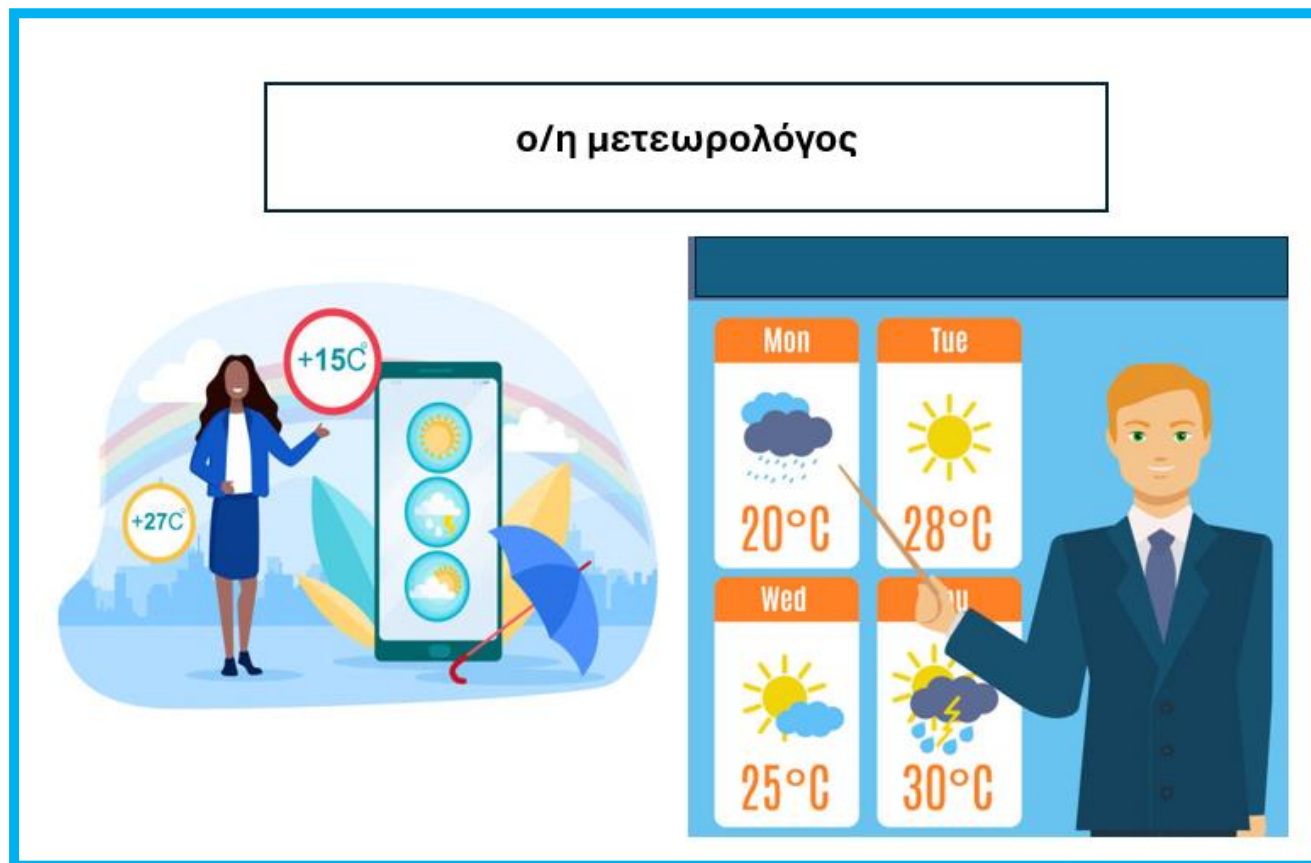
«Τι είναι ο καιρός;»

- **Ιδεοθύελλα - ΠΠΛ:**
Σημείωση λέξεων/φράσεων-κλειδιά στον πίνακα: **βροχή, ήλιος- σύννεφα, άνεμος, θερμοκρασία.**

➤ Ας μάθουμε να περιγράψουμε τον καιρό σαν **μετεωρολόγοι!**

= οι επιστήμονες που μελετούν τον καιρό

(Επεξήγηση της λέξης με εικόνες)

Στηρίγματα

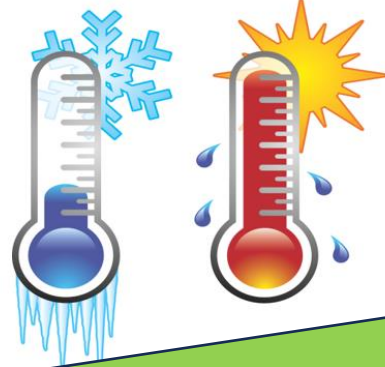
- Πώς είναι ο καιρός σήμερα; ΠΠΛ-ΠΓΛ

- Περιγραφή του καιρού εκείνης της μέρας: Παρατηρούν πώς είναι ο καιρός εκείνη τη μέρα και συζητούν στην ομάδα τους, για να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους στο Φύλλο Εργασίας της σελίδας 65 (βλ. εργασία 1)

- Δίνεται χρόνος για επεξήγηση και κατανόηση της οδηγίας της δραστηριότητας

- Ο πίνακας συνοδεύεται από **εικόνες** για κατανόηση των λέξεων, ειδικά της φράσης θερμοκρασία-άνεση.

θερμοκρασία

Στηρίγματα

Δραστηριότητες που απαιτούν τη χρήση της γλώσσας-στόχου

κρυώνω

νιώθω άνετα

θερμοκρασία-άνεση

Τα στοιχεία του καιρού

1. Παρατηρούμε τον καιρό σήμερα και περιγράφουμε τις συνθήκες που αφορούν τη βροχή, τον άνεμο, τον ήλιο και το θ...

Καθοδηγούμενη αλληλεπίδραση/συνεργασία

βροχή	άνεμος	ήλ...

- Γράφουν προτάσεις για να περιγράψουν πώς είναι ο ουρανός σε κάθε φωτογραφία. Χρησιμοποιούν τις λέξεις ήλιος και σύννεφα- ΠΓΛ

➤ Δίνονται γλωσσικά στηρίγματα στον πίνακα, όπως: *φαίνεται, υπάρχουν, καθόλου*, κτλ.

Ήλιος ή Σύννεφα

1. Παρατηρούμε πώς είναι ο ουρανός στην κάθε φωτογραφία και γράφουμε παρατηρήσεις, χρησιμοποιώντας τις λέξεις ήλιος και σύννεφα.
2. Δίνουμε τίτλο σε κάθε φωτογραφία.

Φωτογραφία 1

ΤΙΤΛΟΣ:

.....

.....

.....

Στηρίγματα

Δραστηριότητες που απαιτούν τη χρήση της γλώσσας-στόχου

Φωτογραφία 3

ΤΙΤΛΟΣ:

.....

.....

.....

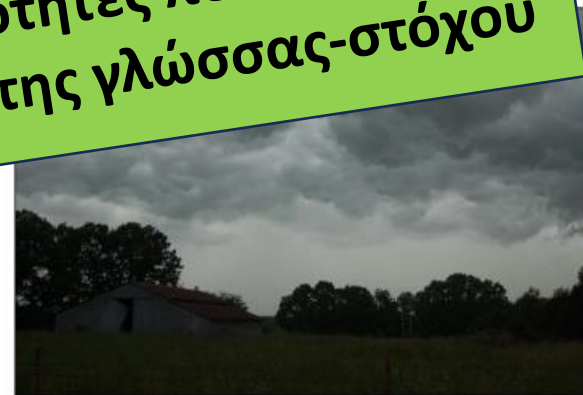
Φωτογραφία 4

ΤΙΤΛΟΣ:

.....

.....

.....

- Προ-διδασκαλία του νέου βασικού λεξιλογίου:

αίθριος

συννεφιασμένος

μερικώς

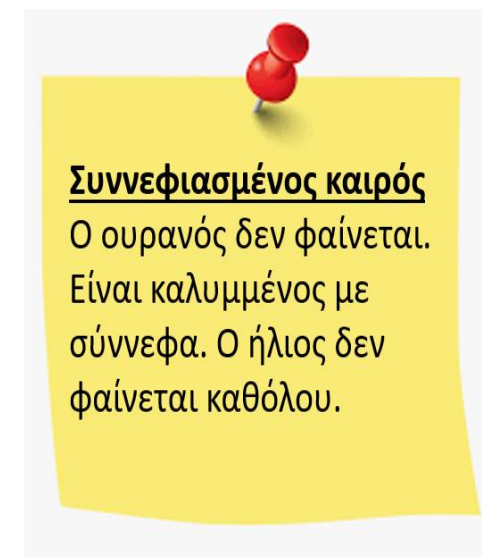
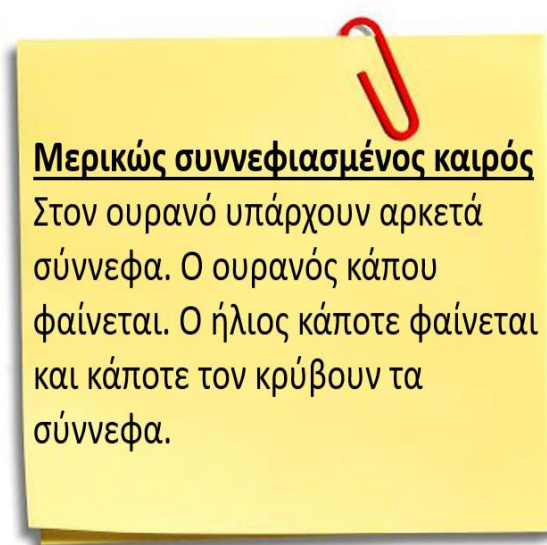
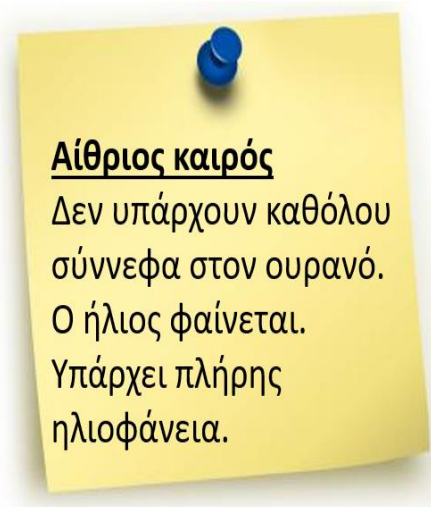
συννεφιασμένος

- Μεγαλόφωνη ανάγνωση των λέξεων από την εκπαιδευτικό.

- Συσχέτιση έννοιας με την αντίστοιχη απεικόνιση –ΚΓΛ-ΠΠΛ

(σε ζευγάρια και μετά στην ολομέλεια)

**Καθοδηγούμενη
αλληλεπίδραση/συνεργασία**

**Δραστηριότητες που απαιτούν
τη χρήση της γλώσσας-στόχου**

- Εξάσκηση- εμπέδωση των νέων λέξεων/φράσεων:

➤ Τα παιδιά ακούνε ένα δελτίο καιρού (ηχητικό αρχείο) και κάθε φορά που αναφέρεται μια από τις λέξεις / φράσεις που έχουν διδαχθεί, σηκώνουν την αντίστοιχη εικόνα - ΚΠΛ

Χρήση
μέσων/τεχνολογίας

αίθριος

μερικώς
συννεφιασμένος

συννεφιασμένος

• Εισαγωγή του όρου
«ηλιοφάνεια» = ήλιος + φαίνεται – επεξεργασία και επεξήγηση

• **Αντιστοίχιση** των φράσεων «περίοδοι ηλιοφάνειας», «πλήρης ηλιοφάνεια», «καθόλου ηλιοφάνεια» με την αντίστοιχη εικόνα (στην ολομέλεια)-ΠΠΛ

• **Περιγραφή** της ηλιοφάνειας για καθεμιά από τις τρεις φράσεις: **αίθριος, μερικώς συννεφιασμένος, συννεφιασμένος:**

➤ Δίνονται φράσεις κομμένες και τα παιδιά σε ζευγάρια θα πρέπει να τις αντιστοιχίσουν για να φτιάξουν ολοκληρωμένες προτάσεις -ΚΓΛ

πλήρης ηλιοφάνεια

περίοδοι ηλιοφάνειας =
...άποτε φαίνεται
...κρύβεται πίσω
...σύννεφα.

καθόλου ηλιοφάνεια

Δραστηριότητες που απαιτούν τη χρήση της γλώσσας-στόχου

Όταν ο ουρανός είναι
συννεφιασμένος

δεν υπάρχει καθόλου
ηλιοφάνεια.

Όταν ο ουρανός είναι
μερικώς συννεφιασμένος

υπάρχ...

**Καθοδηγούμενη
αλληλεπίδραση**

Όταν ο καιρός είναι αίθριος

υπάρχει πλήρης ηλιοφάνεια.

- Δραστηριότητα για εισαγωγή στο λεξιλόγιο βεβαιότητας: σε ζευγάρια διαβάζουν ένα μικρό κόμικ –ΚΓΛ

➤ Τι δείχνουν τα **κόκκινα γράμματα**: την πιθανότητα να γίνει κάτι ή όχι (αν θα γίνει κάτι ή όχι)

➤ Προβολή πίνακα λεξιλογίου διαβαθμισμένης βεβαιότητας και επεξεργασία του – αντιστοίχιση στην ολομέλεια των φράσεων με το ποσοστό πιθανότητας

(δίνεται ως υπόμνημα στο θρανίο για τη δραστηριότητα που θα ακολουθήσει)

➤ Εξάσκηση στο λεξιλόγιο βεβαιότητας και στο περιεχόμενο του μαθήματος με τη χρήση του βοηθητικού πίνακα –ΠΓΛ . **Διαφοροποίηση στις δραστηριότητες**

Στηρίγματα

σίγουρα θα	100%
πιθανόν να	50%
αποκλείεται να	0%

Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις κάτω λέξεις:

(αποκλείεται, πιθανόν, σίγουρα)

- Αν ο καιρός είναι συννεφιασμένος, _____ να βρέξει.
- Αν ο καιρός είναι αίθριος, _____ να βρέξει.
- Αν ο καιρός είναι μερικώς συννεφιασμένος, _____ υπάρχουν σύννεφα στον ουρανό.

Δραστηριότητες που απαιτούν τη χρήση της γλώσσας-στόχου

Βάλε στη σειρά τις προτάσεις:

1. ο καιρός/ Αν/ να βρέξει. / είναι /αποκλείεται/ αίθριος

_____

2. συννεφιασμένος/πιθανόν να/Αν/είναι/ βρέξει./ο καιρός/

_____

3. σίγουρα/ σύννεφα/ είναι /ο καιρός/ μερικώς συννεφιασμένος/Αν/ στον ουρανό. /υπάρχουν

_____

_____

Φτιάξε προτάσεις για τον καιρό με τις πιο κάτω λέξεις:

καιρός - αίθριος - αποκλείεται - βρέξει

_____
_____
_____

καιρός - συννεφιασμένος - πιθανόν να - βρέξει

_____
_____
_____

καιρός - μερικώς συννεφιασμένος - σίγουρα - σύννεφα

_____
_____
_____

- Δραστηριότητα για σκοπούς εμπέδωσης και διαμορφωτικής αξιολόγησης:

«Πώς είναι ο καιρός;» -ΠΠΛ-ΚΓΛ

- Δραστηριότητα σε ζευγάρια με τη χρήση τάμπλετ στο Wordwall:

<https://wordwall.net/el/resource/70901424>

0:59

Υπάρχουν περίοδοι ηλιοφάνειας:

α
αίθριος καιρός

β
συννεφιασμένος καιρός

γ
μερικώς συννεφιασμένος καιρός

Χρήση τεχνολογίας

Επέλεξε 2 απαντήσεις

Είναι πιθανόν να πέσουν βροχές:

α
συννεφιασμένος καιρός

β
αίθριος καιρός

γ
μερικώς συννεφιασμένος καιρός

Καθοδηγούμενη αλληλεπίδραση/

1:15

Ο ήλιος δεν φαίνεται καθόλου:

α
μερικώς συννεφιασμένος καιρός

β
αίθριος καιρός

γ
συννεφιασμένος καιρός

Αξιολόγηση περιεχομένου και γλώσσας

0:16

Υπάρχει πλήρης ηλιοφάνεια:

α
μερικώς συννεφιασμένος καιρός

β
συννεφιασμένος καιρός

γ
αίθριος καιρός

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- Να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα στοιχεία του καιρού (ήλιος-σύννεφα, άνεμος, βροχή, θερμοκρασία-άνεση)
- Να μπορούν να περιγράψουν τον καιρό σε σχέση με τον ήλιο και τα σύννεφα (ηλιοφάνεια).

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γλώσσα της μάθησης

- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο του μαθήματος: καιρός, αίθριος καιρός, μερικώς συννεφιασμένος, συννεφιασμένος, ηλιοφάνεια
- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο διαβαθμισμένης βεβαιότητας για να μιλήσουν για τον καιρό: αποκλείεται, πιθανόν να, μπορεί να, ίσως να, σίγουρα θα.

Γλώσσα για τη μάθηση

Οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές και γλωσσοδιδακτικές ανάγκες των ΜΜΕΒ

Συχνότερη χρήση
**εποπτικού
υλικού**

Περισσότερος
χρόνος για να
εσωτερικεύσουν τα
δομικά σχήματα της
γλώσσας-στόχου

Περισσότερες ευκαιρίες
για **επανάληψη**
και **εξάσκηση**

Περισσότερες ευκαιρίες
για ελεγχόμενη
αλληλεπίδραση
μεταξύ εκπαιδευτικού
και μαθητή αλλά και
μεταξύ μαθητών

Σαφή ανάλυση και
επεξήγηση
εννοιών

Προσεκτική
παράφραση του
λεξιλογίου που
χρησιμοποιεί ο
εκπαιδευτικός

3^ο παράδειγμα

Β' τάξη: Η πλειοψηφία της τάξης αποτελείται από ΜΜΕΒ με επίπεδο γλωσσομάθειας A1+ - A2

Γνωστικό αντικείμενο: Μαθηματικά

Ενότητα 2: Στερεομετρία: Διερεύνηση σχημάτων και χώρου

ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΤΟΧΟΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

- Να αναγνωρίζουν και να ονομάζουν τα στερεά σχήματα
- Να περιγράφουν, να ταξινομούν τρισδιάστατα σχήματα (κύβο, ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο, σφαίρα, κύλινδρο, κώνο) και να τα συσχετίζουν με αντικείμενα του περιβάλλοντος.

ΓΛΩΣΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γλώσσα της μάθησης

- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο του μαθήματος: στερεά σχήματα, κατασκευάζω, στοιβάζονται, αποτύπωμα, περίγραμμα, κύβος, κύλινδρος, κώνος, παραλληλεπίπεδο, σφαίρα
- Να γνωρίσουν και να χρησιμοποιούν σωστά τη γενική πτώση των ουσιαστικών, π.χ. το αποτύπωμα του τετραγώνου, το περίγραμμο του κυλίνδρου

Γλώσσα για τη μάθηση

➤ **Επαναφορά προϋπάρχουσας γνώσης:** Δραστηριότητα στο Wordwall –Τροχός της τύχης:

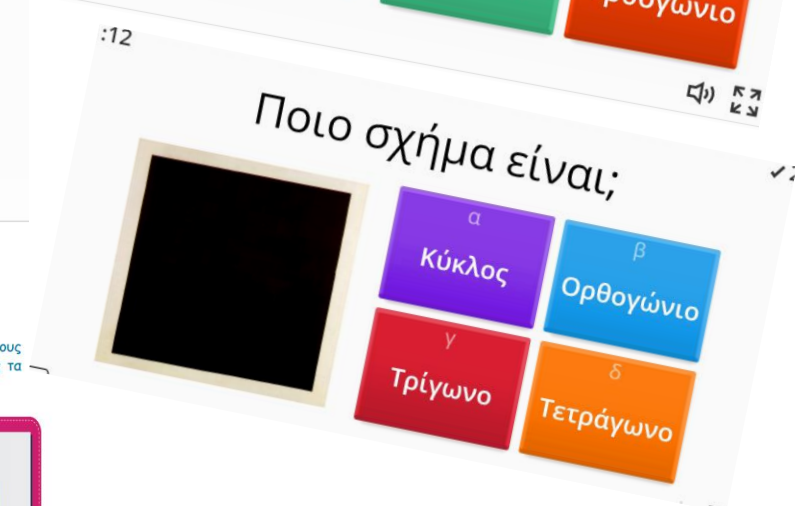
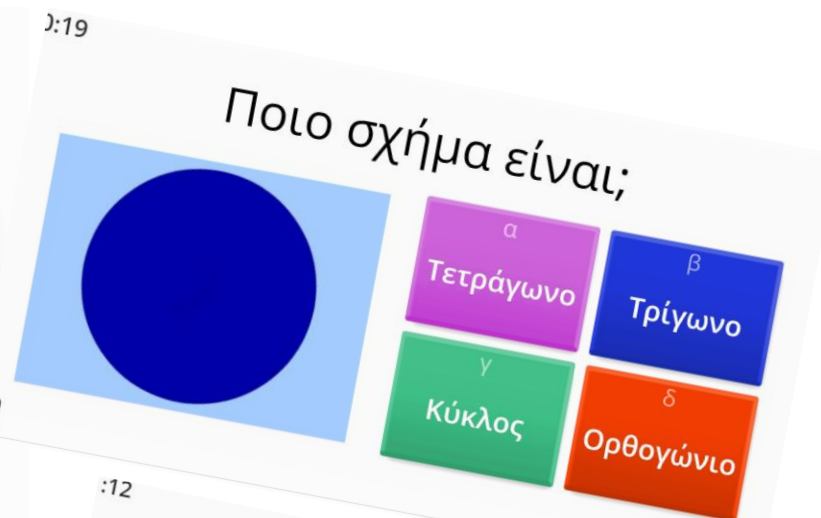
➤ *επίπεδα σχήματα (ορθογώνιο, κύκλος, τετράγωνο, τρίγωνο (στην ολομέλεια))*
<https://wordwall.net/el/resource/7415599>

➤ **Εισαγωγή:** Περιγράφω τα κτίρια δραστηριότητες βιβλίου, σελ. 98

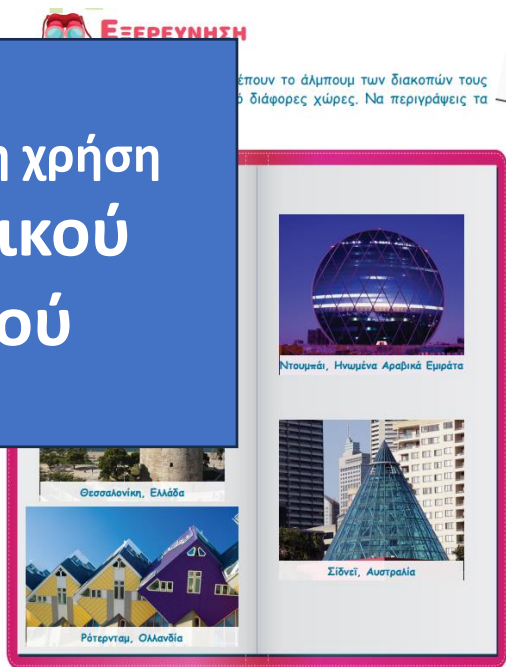
- Δίνονται στηρίγματα για ΠΠΛ (μοιάζει με..., μου θυμίζει.., είναι σαν..., έχει σχήμα..)
- Σύγκριση με κτίρια στη χώρα τους

Γύρνα

Συχνότερη χρήση
εποπτικού
υλικού

➤ Παρουσίαση των στερεών σχημάτων (πραγματικά αντικείμενα) και μεγάλωτη επανάληψη ονομασίας με διάφορους τρόπους

➤ Συσχέτιση έννοιας με εικόνα - ΠΠΛ: Σε ζευγάρια αντιστοιχούν τις εικόνες των σχημάτων με τις ονομασίες τους

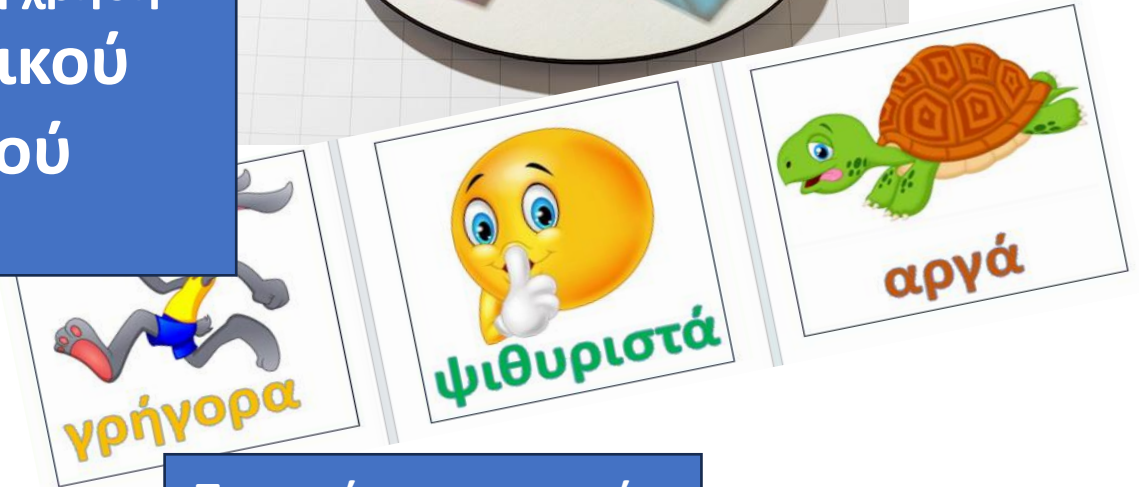
- Ονομασία των σχημάτων στις μητρικές γλώσσες των παιδιών της τάξης

➤ Μπίνγκο Στερεά Σχήματα

Περισσότερες ευκαιρίες για επανάληψη και εξάσκηση

Συχνότερη χρήση ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ υλικού

Περισσότερες ευκαιρίες για ελεγχόμενη αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή αλλά και μεταξύ μαθητών

κύβος

cube

κυβ

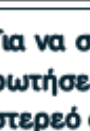

➤ **Συσχέτιση στερεών με αντικείμενα του περιβάλλοντος**

ΚΓΛ-ΠΠΛ:

➤ **Άσκηση Διπλού Πληροφοριακού Κενού:**

1. Μέσω ερωτοαπαντήσεων πρέπει να ανταλλάξουν πληροφορίες για να συμπληρώσουν τα στοιχεία που λείπουν από τον πίνακά τους.

➤ *Γλωσσικά στηρίγματα στο θρανίο*

Όνομα: _____			Όνομα: _____		
Χρωμάτισε τα αντικείμενα όπως σου δείχνει η εικόνα του κάθε στερεού σχήματος.			Χρωμάτισε τα αντικείμενα όπως σου δείχνει η εικόνα του κάθε στερεού σχήματος.		
					
κώνος					
Περισσότερες ευκαιρίες για ελεγχόμενη αλληλεπίδραση μεταξύ μαθητών					
					
					
					
					
Για να συμπληρώσεις τα άδεια κουτιά πρέπει να ρωτήσεις το ζευγάρι σου για να σου πει ποιο στερεό σχήμα λείπει.			Για να συμπληρώσεις τα άδεια κουτιά πρέπει να ρωτήσεις το ζευγάρι σου για να σου πει ποιο στερεό σχήμα λείπει.		
					

- Προ- διδασκαλία νέου λεξιλόγιου: ΚΓΛ - ΠΓΛ:

- Δραστηριότητες βιβλίου:

(ονομασία των επιπέδων σχημάτων που έχουν τα αποτυπώματα αντικειμένων της καθημερινής ζωής σε σχήμα κυλίνδρου, ορθογωνίου παραλληλεπιπέδου και κώνου)

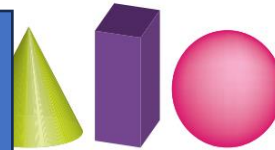
➤ στηρίγματα στο θρανίο: κύκλος, ορθογώνιο, τετράγωνο

3. Να σημειώσεις τα στερεά σχήματα τα οποία:

(α) στοιβάζονται

(β) κυλούν

ού σχήματος, όπως

Σαφής ανάλυση και επεξήγηση εννοιών

ΜΑΘΗΜΑΤΑ 2 ΚΑΙ 3

ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ

(α) Πώς έφτιαξαν τη ζωγραφιά τα παιδιά:

(β) Ποια σχήματα θα δημιουργήσουν, αν χρησιμοποιήσουν στη ζωγραφιά τους τα πιο κάτω αντικείμενα με τον ίδιο τρόπο:

_____

_____

Το κάθε κουτί **στοιβάζεται** πάνω στο άλλο.

Τα βιβλία **στοιβάζονται**.

Το **αποτύπωμα** της αρκούδας.

Τα **αποτυπώματα** της αρκούδας.

Το **περίγραμμα** του αστεριού:

Το **περίγραμμα** του σπιτιού:

Το **περίγραμμα** του κύκλου:

• Έμμεση διδασκαλία της γενικής πτώσης των ουσιαστικών:

- Συζήτηση και επεξεργασία του πίνακα (προφορικά παραδείγματα στην ολομέλεια -ΠΠΛ)
- Εμπεδωτική άσκηση τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη γλώσσα – ΠΓΛ: (διαφοροποίηση: λέξεις να φτιάξουν προτάσεις/ προτάσεις στη σειρά)

το περίγραμμα - ο κύκλος
 Το περίγραμμα του κύκλου.

το αποτύπωμα
 Το αποτύπωμα της

το περίγραμμο
 Το περίγραμμο του

Περισσότερος χρόνος για να εσωτερικεύσουν τα δομικά σχήματα της γλώσσας-στόχου

ο → του	η → της	το → του
ο κώνος ↓ του κώνου	η σφαίρα ↓ της σφαίρας	το ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο ↓ του ορθογωνίου παραλληλεπίπεδου
ο κύλινδρος ↓ του κυλίνδρου		το τετράγωνο ↓ του τετραγώνου

Συμπληρώνω τις προτάσεις:

- Το αποτύπωμα _____ (ο κύλινδρος)
- Το περίγραμμα _____ (το ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο)
- Το αποτύπωμα _____ (ο κώνος)
- Το περίγραμμα _____ (το ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο)

Περισσότερες ευκαιρίες για επανάληψη και εξάσκηση

• Εμπέδωση νέων εννοιών και γλωσσική εξάσκηση μέσω παιχνιδιού – ΠΠΛ :

➤ Στο κεφάλι το'χω (μικρές ομάδες)

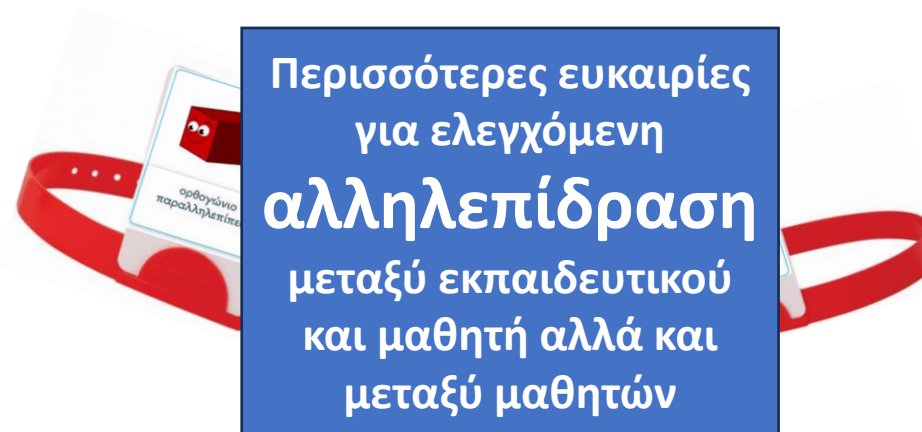
Ένα παιδί βάζει στο κεφάλι του το στεφάνι με την εικόνα ενός στερεού και μέσω ερωτήσεων προς το σύντροφο προσπαθεί να μαντέψει το στεφάνι στο κεφάλι.

❖ Κάρτες με στηρίγματα

Βοηθητικές φράσεις: Είναι ένα στερεό που...

Μήπως είναι...;

Συχνότερη χρήση
ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ
ΥΛΙΚΟΥ

Κλείσιμο μαθήματος:

Αξιολόγηση μέσα από τα πιο κάτω:

➤ Δραστηριότητες εμπλουτισμού του βιβλίου, σελ. 108 «Μάντεψε το στερεό»

➤ **Παιχνίδι «Γύρισε τον τροχό»**
ΠΓΛ:

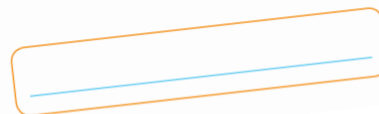
A) Γυρίζουν τον τροχό, ονομάζουν το στερεό σχήμα στο οποίο σταμάτησε το συνδετηράκι και βρίσκουν τα αντικείμενα που έχουν το ίδιο σχήμα. (Σε ομάδες).

B) «Ποιο στερεό σχήμα είναι;»: κάθε παιδί διαλέγει ένα αντικείμενο και φτιάχνει ένα δικό του αίνιγμα για αυτό με βάση τα παραδείγματα του βιβλίου.

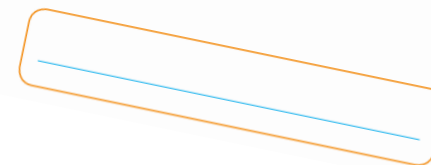
(Στηρίγματα: βοηθητικές ερωτήσεις/λέξεις: στερεό, κυλά, στοιβάζεται, αποτύπωμα, περίγραμμα).

Είναι στερεό.
Κυλά.
Το αποτύπωμά του είναι κύκλος.

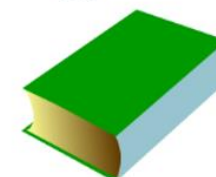
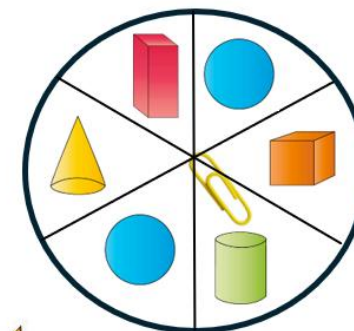

Είναι στερεό.
Στοιβάζεται.
Το περίγραμμά του είναι τετράγωνο.

Περισσότερες ευκαιρίες
για ελεγχόμενη
αλληλεπίδραση
μεταξύ εκπαιδευτικού
και μαθητή αλλά και
μεταξύ μαθητών

κό!

Ωραία... και οι μαθητές/μαθήτριες με μητρική γλώσσα την ελληνική
τι έχουν να κερδίσουν από ένα μάθημα CLIL ;

- Όπως εμείς οι εκπαιδευτικοί της πρώτης γραμμής γνωρίζουμε (και τα αποτελέσματα των διεθνών ερευνών επιβεβαιώνουν) η **πλειοψηφία των μαθητών/μαθητριών με μητρική γλώσσα την ελληνική αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες στην κατάκτηση των στόχων του ΑΠ σε πολλά γνωστικά αντικείμενα, ακόμα και στο ίδιο το μάθημα των Ελληνικών!**
- Κατά συνέπεια, οι **τεχνικές της προσέγγισης CLIL υποστηρίζουν και ενισχύουν τη μάθηση ΚΑΙ των υπόλοιπων μαθητών/μαθητριών** δίνοντάς τους την ευκαιρία να **κατακτήσουν στόχους που δεν είναι τόσο αυτονόητο ότι βρίσκονται μέσα στην εμβέλεια των ικανοτήτων τους απλά και μόνο επειδή είναι φυσικοί/ές ομιλητές/ομιλήτριες της ελληνικής γλώσσας.**

Ευχαριστώ!